

Første Afsnit.

Universitetets og den polytekniske Læreanstalts Forhold som Læreanstalter.

I.

Universitetet.

A. Almindelige Bestemmelser og Forhandlinger samt Afgjørelser af enkelte Tilfælde.

I. Bestyrelse.

1. Karakteren og Benyttelsen af Kontoen „Til videnskabelige For- maals Fremme“, Kontoens Deling.

I Anledning af en Forespørgsel fra Folkethingets Finansudvalg om nærmere Oplysning om, hvorledes den under Universitetets Udgiftskonto 7. a., »Til videnskabelige Formaals Fremme«, i Anmærkningerne paa Finanslovforslaget for 1894—95 paaberaabte Sum, der antoges at staa til Kirke- og Undervisningsministeriets Raadighed, var fremkommen og hvor stor den var, blev der af Ministeriet under 20de December 1893 tilstillet Finansudvalget en af Universitetets Kvæstor under 17de s. M. afgiven Erklæring, hvori fremsattes følgende Bemærkninger, jfr. Rigsdagstidende 1893—94 Tillæg B. Sp. 285—88.

Det vilde erindres, at Universitetets Udgiftspost 7. a. havde sin Oprindelse fra dets Reservefonds Renter, 16000 Kr.. med hvilke det var Meningen, at de skulde være til Administrationens frie Raadighed efter de aarlig skiftende Forhold, saaledes at der i de første Finanslovforslag end ikke blev gjort Rede for, hvorledes Bevillingen i det forløbne Finansaar var anvendt. Denne Bevillings oprindelige Karakter havde Rigsdagen ogsaa, efter at den akademiske Fond og Reservefonden i Finansloven for 1861—62 fremtraadte som sammensmeltede, bestandig anerkjendt, kun at den stærkt havde betonet, at Rigsdagens Samtykke maatte indhentes til enhver Ansættelse med Pensionsret, jfr. Rigsdagstidende 1861 Anhang B. Sp. 205—6. Det for Ministeriet paa Universitetets Udgiftspost 7. a.

disponible Beløb blev ved Finansloven for 1867—68, jfr. Rigsdagstidende 1866—67 Tillæg B. Sp. 387—88, fastsat til 21000 Kr.

Senere var dette Beløb blevet forhøjet:

Ved Bevilling for 1882—83 med	1200 Kr.
— — - 1889—90 med	2000 —
— — - 1891—92, jfr. Rigsdagstidende 1890—91 Tillæg B. Sp. 227—28 og 373—74, med	1600 —
	4800 —

saaledes at der under den for 1893—94 givne Bevilling paa Udgiftspost 7. a. var, foruden de af Lovgivningsmagten for særlige Formaal eller Personer bestemte Beløb, indbefattet som en for Ministeriet disponibel Sum, kun at der til Ansættelse med Pensionsret krævedes Lovgivningsmagtens Samtykke, et Beløb af ialt..... 25800 Kr.

Kvæstor henviste iøvrigt til de siden Finansaaret 1883—84, dette indbefattet, trykte Regnskabsberetninger for Universitetet, der stadig havde indeholdt fyldig Forklaring i foranførte Henseende.

I Tilknytning til de under 2den Behandling i Folkethinget af Finansloven for Finansaaret 1895—96 stedefundne Forhandlinger angaaende Universitetets Udgiftspost 7. a., »Til videnskabelige Formaaes Fremme«, jfr. Folkethingstidende 1894—95 Sp. 2340—42 og 2364—65, blev der af Kirke- og Undervisningsministeren til Finanslovforslagets 3die Behandling stillet Forslag om, at den paagjældende Bevilling, i Overensstemmelse med dens enkelte Bestanddeles forskellige Karakter, paa Finansloven deltes i to Dele, en omfattende de til Ministeriets Raadighed stillede Beløb og en omfattende de til bestemte Personer eller Øjemed bevilgede Beløb, jfr. Rigsdagstidende 1894—95, Tillæg B. Sp. 767—68 og 927—32.

Der blev i denne Anledning bemærket følgende:

Bevillingen var paa Finanslovforslaget, saaledes som det var vedtaget ved 2den Behandling i Folkethinget, opført med 44100 Kr. Dertil kom — som Følge af den ved den nævnte Behandling skete Forkastelse af Forslaget om Omdannelse af det ekstraordinære Professorat i Geografi til et ordinært Professorat i samme Fag — Lønningen for Professor Løffler med 4200 Kr., medens der paa Grund af Dr. phil. Nyrops Udnævnelse til Professor ordinarius, vilde fragaa 2000 Kr., som særlig vare bevilgede til ham. Den samlede Bevilling blev saaledes 46300 Kr., hvoraf 25800 udgjorde det Beløb, der, saaledes som oplyst i den i Rigsdagstidende for 1893—94 Tillæg B. Sp. 285—88 aftrykte Skrivelse fra Universitetets Kvæstor, for Tiden var stillet til Ministeriets Raadighed, medens Resten 20500 Kr. var knyttet til bestemte Personer eller Øjemed. Til nærmere Oplysning om den nuværende Fordeling af det første Beløb og om de under det andet indbefattede enkelte Bevillinger skulde meddeles følgende Oversigt, idet iøvrigt maatte henvises til de specificerede Oplysninger angaaende de af Rigsdagen særlig bevilgede Lønninger og Honorarer, som fandtes indeholdte i de af Universitetskvæsturen udgivne Regnskabsberetninger.

<i>Personer eller Øjemed.</i>	Af den	Ifølge	Ialt.
	disponible	særlig	
	Sum.	Bevilling.	
	Kr.	Kr.	Kr.
Professor extraordinarius Jul. Lange	1200	3000	4200
— — Verner	3200	1000	4200
— — Løffler	2300	1900	4200
— — Jul. Petersen	1200	2400	3600
Dr. phil. Siesbye	2700	300	3000
Professor Dr. phil. Vald. Schmidt	1300	1200	2500
Dr. phil. Wilkens	1800	1200	3000
Cand. phil. Saaby	2600	400	3000
Dr. phil. Jungersen	600	»	600
- - Jónsson	2300	700	3000
- - Lehmann	1200	1400	2600
- - Bergh	2000	»	2000
Til Forelæsninger over Mineralogi og Geologi*)	400	2000	2400
Dr. phil. Drachmann	»	2000	2000
Dr. med. H. A. Nielsen	»	1000	1000
Dr. phil. A. M. Hansen	2000	»	2000
Til Disposition i Anledning af Dr. Nyrops Afgang*)	1000	»	1000
	25800	18500	44300
Hertil kom de paa Finanslovforslaget for 1895—96 foreslaaede to nye Bevillinger*):			
Dr. phil. C. U. E. Petersen	»	1000	1000
- - L. Kolderup Rosenvinge ...	»	1000	1000
Tilsammen ..	25800	20500	46300

Det vilde af denne Oversigt ses, at de fleste af de Personer, der havde Lønninger eller Honorarer af den paagældende Konto, oppebare dem dels af den til Ministeriets Disposition staaende Sum, dels ifølge særlig Bevilling. Hvorvidt det vilde findes rigtigt i Fremtiden at gaa til en Omdeling af Beløbene paa disse Underkonti, saaledes at de enkelte Personers Lønning eller Honorar henførtes *enten* under den ene *eller* under den anden Underkonti med det samlede Beløb for den paagældende, burde efter Ministeriets Formening være forbeholdt nærmere Overvejelser i Fremtiden.

*) Ved Finansloven for 1895—96 skete følgende Forandringer i fornævnte Beløbs Fordeling: I Stedet for Beløbet „Til Forelæsninger over Mineralogi og Geologi“, blev bevilget 1200 Kr. „Til Assistance for Professoren i Mineralogi og Geologi“, og til Driftsomkostninger ved Undervisningen i Histologi og Embryologi et Beløb af 400 Kr. Dette sidste Beløb toges af den til Ministeriets Disposition værende Sum ligesom det i Anledning af Dr. Nyrops Afgang ledigblevne Beløb af 1000 Kr., der blev tillagt Dr. phil. Vald. Vedel. De til Dr. phil. C. U. E. Petersen og Dr. Kolderup Rosenvinge opførte Honorarer bleve bevilgede ved Finansloven for 1895—96, hvorefter Kontoens samlede Beløb blev 45500 Kr., hvoraf 25800 Kr. udgjør Beløbet til Ministeriets Disposition og 19700 Kr. de ifølge særlig Bevilling givne Beløb.

Kontoen blev derefter foreslaaet affattet saaledes:

Udgiftspost 7. a. Til videnskabelige Formaals Fremme:

1. Til Ministeriets Disposition.....	25800 Kr.
2. Ifølge særlig Bevilling til bestemte Personer eller Øjemed	20500 —
	46300 Kr.

Denne Affattelse blev ved Finanslovforslagets 3die Behandling, jfr. Folkethingstidende 1894—95 Sp. 3167, 3458—59 og 3647, bifaldet. Kontoens samlede Beløb paa Finansloven for 1895—96 blev dog kun 45500 Kr., jfr. Anmærkningen foran S. 665.

2. Forhøjet Lønningsanciennetet for Professor, Dr. phil. H. Møller fra Tiden fra hans første faste Ansættelse ved Universitet.

Paa Finanslovforslaget for 1893—94 blev der stillet Forslag om forhøjet Lønningsanciennetet for forskellige Professorer, deriblandt Professor, Dr. phil. *H. Møller*, fra Tiden fra deres første faste Ansættelse ved Universitetet. Da der ikke blev opnaaet Enighed mellem Rigsdagens Thing om dette Forslag, blev Lønningsforhøjelserne ikke optagne paa Kirke- og Undervisningsministeriets Budget for Finansaaret 1893—94, jfr. Univ. Aarb. f. 1892—93 S. 2—4. Paa Finanslovforslaget for 1894—95 blev derefter atter optaget lignende Forslag, dog kun for Professor Møllers Vedkommende. Da dette Forslag blev forkastet under Finanslovens Behandling i Folkethinget, blev det atter optaget paa Finanslovforslaget for 1895—96, idet Ministeriet bemærkede, at Professor Møller i sit Andragende — foruden hvad der tidligere var anført til Støtte for Bevillingen — havde henvist til, at han i Juli 1893 havde afslaaet et Tilbud om et Professorat ved Göteborg Højskole med Begyndelsesløn 5500 Kr. — 1300 Kr. mere end hans Lønning — i Haab om, at han her maatte opnaa forhøjet Lønningsanciennetet. Da Ministeriet vedblivende maatte anse det for billigt, at der blev tillagt ham Lønningsanciennetet fra hans første faste Ansættelse, foreslog det hans Lønningsanciennetet beregnet fra den 20de December 1883, da han blev ansat som normeret Docent, jfr. Rigsdagstidende 1894—95 Tillæg A. Sp. 899—900. Forslaget blev bevilget paa Finansloven for 1895—96.

3. Forhøjelse af Honoraret til Docenten i Kirkeret ved Pastorseminariet og Forslag om Honorar til en Docent i Pædagogik og Kateketik ved samme.

Til 2den Behandling af Finanslovforslaget for 1895—96 blev der af Kirke- og Undervisningsministeren stillet Forslag om Forhøjelse af Beløbet paa Universitetets Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum, med 1200 Kr., nemlig til yderligere Honorar til Docenten i Kirkeret ved Pastorseminariet 400 Kr. og til en Docent i Pædagogik og Kateketik ved samme 800 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1894—95 Tillæg B. Sp. 347—50 og 513.

Der bemærkedes i denne Anledning, at Ministeriets Opmærksomhed fra forskellige Sider var blevet henledet paa Ønskeligheden af en Udvidelse

af Pastorseminariets Virksomhed, idet det var blevet fremhævet, at Forpligtelsen til at deltage i Øvelserne paa det ved Reskript af 13de Januar 1809 oprettede Pastorseminarium i Henhold til Kancelli-Promemoria af 7de December 1811 kun paahvilede theologiske Kandidater, som havde Ophold i Kjøbenhavn og paa Sjælland, og at Pastorseminariets Kursus, som efter fornævnte Reskript skulde vare et Aar, ved Praxis vare blevne indskrænkede til $\frac{1}{2}$ Aar paa Grund af Vanskelighederne ved at holde de ubemidlede Kandidater bundne til Hovedstaden et helt Aar efter Examen. Disse Forhold medførte, at en stor Del af de theologiske Kandidater, som bleve beskikkede til Sognepræster, aldeles ikke havde faaet den fornødne Uddannelse i praktisk Præstegjerning til stor Ulempe baade for dem selv under Udførelsen af deres Embedsgjerning og for den dem betroede Menighed. Selv for de Kandidater, der besøgte Pastorseminariet, var den gjældende Ordning dér ikke tilfredsstillende, idet efter Reskriptet af 1809 Forelæsningerne over Kirkeret kun skulde holdes i det 2det Halvaar af det Aar, Øvelserne varede. Men da Øvelserne som ommeldt havde maattet indskrænkes til $\frac{1}{2}$ Aar, fik Kandidaterne kun hvert andet Halvaar Undervisning i Kirkeret, uagtet dette Fag havde stor Betydning for Præsterne og Forelæsningerne deri vare stærkt besøgte. Dertil kom endelig, at der ikke ved Pastorseminariet blev doceret Pædagogik og Kateketik, hvilke Fag dog vare af ikke ringe Vigtighed for Præsterne, ikke blot af Hensyn til deres Virksomhed som Lærere for de Unge ved Konfirmationsforberedelsen, men tillige af Hensyn til den Stilling, Præsterne indtage som Medlemmer af Skolekommissionerne.

En Udvidelse af Pastorseminariets Virksomhed i disse Retninger vilde efter Ministeriets Skjøn imidlertid ikke tilstrækkeligt afhjælpe den til Stede værende Mangel paa praktisk Uddannelse, idet som hidtil Forpligtelsen til at deltage i Pastorseminariets Øvelser kun vilde paahvile de theologiske Kandidater, som opholde sig i Sjællands Stift, og Ministeriet maatte være betænkelig ved at udvide Forpligtelsen til at gjælde alle theologiske Kandidater, da der derved vilde paalægges disse en pecuniær Byrde til Opholdet i Hovedstaden, som mange vilde have meget vanskeligt ved at overkomme. Ministeriet var derfor sindet at søge tilvejebragt en Omordning af Forholdene, hvorved det opnaaedes, at alle theologiske Kandidater fik den fornødne praktiske Uddannelse, uden at deres Studietid væsentlig blev forøget; men da en saadan Foranstaltning ikke strax vilde kunne gennemføres, maatte man indtrængende anbefale, at der gaves den fornødne Bevilling til Indførelsen af en udvidet Undervisning i Overensstemmelse med foranstaaende, navnlig saaledes, at der bevilgedes dels et yderligere Honorar af 400 Kr. aarlig til Docenten i Kirkeret for Forelæsninger i begge Halvaar, dels et Honorar af 800 Kr. aarlig til en Docent i Pædagogik og Kateketik, idet man antog, at naar Undervisningen paa Pastorseminariet blev fyldigere, vilde ogsaa Interessen for Forelæsningerne dér og Deltagelsen i samme blive større, saaledes at der dog herved foreløbig til en vis Grad vilde blive raadet Bod paa Manglerne ved den nuværende Tilstand.

Efter Finansudvalgets Stilling til Forslagene bleve disse imidlertid af Kirke- og Undervisningsministeren tagne tilbage under Finanslovforslagets

2den Behandling, jfr. Folkethingstidende 1894—95 Sp. 2339, 2362—64 og 2377—78.

Til Finanslovforslagets 3die Behandling optog Kirke- og Undervisningsministeriet atter Forslaget om Forhøjelse af Honoraret til Docenten i Kirkeret, i hvilken Anledning blev bemærket, at Ministeriet ved den fornyede Overvejelse, Sagen havde været Gjenstand for, var kommet til den Erkendelse, at ihvor ønskelig en Optagelse allerede nu af Pædagogik og og Kateketik som nye Lærefag ved Pastoralseminariet end vilde være, var Spørgsmaalet om Oprettelsen af en Docentpost heri dog ikke saa paa-trængende, at det ikke lod sig udskyde, indtil Forslaget om den paa-tænkte større Reform af Pastoralseminariet forelaa. Derimod skjønnedes det ikke rettere end, at Forslaget om en Udvidelse af Forelæsningerne i Kirkeret ikke stod i nogen Forbindelse med eller i nogen Henseende fore-greb den eventuelle Reform, idet det kun tilsigtede at bøde paa Ulemperne ved den nuværende unaturlige Ordning, at kun hvert andet Hold af Kan-didater paa Pastoralseminariet havde Lejlighed til at besøge disse forholdsvis stærkt besøgte Forelæsninger i et Fag af saa stor praktisk Betydning for Præsterne, jfr. Rigsdagstidende 1894—95 Tillæg B. Sp. 767—68 og 921—24.

Forhøjelsen blev derefter bevilget paa Finansloven for 1895—96, jfr. Folkethingstidende 1894—95 Sp. 3458.

4. Forskjellige Sager.

Ved Cirkulære af 3die November 1894 fra Universitetets Rektor til Fakulteterne bleve disse anmodede om at henlede de faste Universitets-læreres Opmærksomhed paa Konsistoriums Cirkulære af 11te Oktober 1883 til Fakulteterne, se Universitetets Retsregler Bind II. S. 553: »hvorved ind-skærpes de faste Universitetslærere, at det, da den akademiske Lærerfor-samling efter Kundgj. 18de September 1850 § 2 d. kun kan fatte Beslut-ning, naar i det mindste Halvdelen af Medlemmerne ere til Stede, maa anses for en Embedspligt, at enhver, der ikke har uopsættelige Embedsfor-retninger, giver Møde, en Pligt, der selvfølgelig ikke blot har Hensyn til de Lærerforsamlinger, hvor almindelige Universitetsanliggender forhandles, men lige saa fuldt angaar saadanne, der kun sammenkaldes for at foretage Valg. Konsistorium tilføjer, at lovligt Forfald før Mødet bør anmeldes for Universitetets Rektor«.

— Ved Konsistoriums Cirkulære af 19de Marts 1895 til Fakulteterne bragtes i Erindring, at enhver skriftlig Henvendelse eller Meddelelse til Konsistorium maa være skrevet paa Papir i Folioformat.

5. Akademisk Disciplin.

Efter at Jes Otto Frederik Berggreen, der i Sommeren 1894 havde underkastet sig Afgangsexamen ved Frederiksberg Skole som Privatist, ved Kriminal- og Politirettens Dom af 14de Maj 1894 for Tyveri var blevet ansét med Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage, ved

hvilken Dom han akkviescerede, blev der, da han ikke var blevet immatrikuleret ved Universitetet, dels tilført Relegationsprotokollen en Bemærkning herom, dels meddelt 1ste Universitetspedel, at der, for saa vidt nævnte Berggreen maatte melde sig for at blive immatrikuleret, vilde være at tilkjendegive ham, at han ikke vilde kunne vinde Borgerret ved Universitetet.

— I de sidste Aar har Konsistorium ifølge Anmodning erholdt fra Københavns Politi Udskrift af Sager, som ved Københavns Kriminal- og Politiret have været anlagte mod Studenter. I Almindelighed have disse Sager dog kun angaaet Forseelser mod den offentlige Orden og der er, for saa vidt de vedkommende Studenter oppebar Kommunitetsstipendiet eller andre Stipendier eller de havde Bolig paa Kollegierne, blevet tildelt disse Studenter en Irettesættelse.

— Da Stud. med. N. N., der oppebar Buchwalds Legat, i Juni 1895 var bleven ansæt med en Bøde for at have foraarsaget Gadeuorden, blev den modtagne Udskrift af Sagen af Konsistorium tilstillet Legatets Efor, der meddelte Studenten en alvorlig Irettesættelse.

II. Det akademiske Lærersamfund samt Censorerne ved Universitetets Examina.

1. Aerkjendelse af Bemyndigelse for Gehejmeetatsraad, Dr. juris Goos til at holde Forelæsninger under det rets- og statsvidenskabelige Fakultet.

I Anledning af et Konsistorium fra Kirke- og Undervisningsministeriet under 9de Oktober 1894 tilstillet Andragende, hvori Gehejmeetatsraad C. Goos, fhv. Professor ved Universitetet og Æresdoktor ved Upsala Universitet, anholdt om Meddelelse af eller Aerkjendelse af Bemyndigelse for ham til at holde Forelæsninger ved det rets- og statsvidenskabelige Fakultet, indsendte Konsistorium under 12te November s. A. en Erklæring af 22de Oktober s. A., hvori Fakultetet udtalte, at det, i Betragtning af Gehejmeetatsraad Goos' tidligere — tilmed lange og udmærkede — Virksomhed som Universitetslærer, ansaa det for selvfølgeligt, at han maatte have den samme Ret til at holde Forelæsninger ved Universitetet, som tilkom danske doctores. Da denne hans Ret imidlertid ikke fandtes udtrykkelig hjemlet noget Steds, indstillede Fakultetet, at Ministeriet positivt aerkjendte, at han havde denne Ret. Konsistorium sluttede sig til Fakultetets Udtalelser.

Ved Skrivelse af 21de November s. A. meddelte Ministeriet Gehejmeetatsraad, Dr. juris Goos den ønskede Bemyndigelse.

2. Fornyelse af Honorar til Kredslæge, Dr. med. H. A. Nielsen for at holde Forelæsninger og Demonstrationer over hygiejniske Emner under det lægevidenskabelige Fakultet.

For Finansaaret 1893—94 og 1894—95 blev der bevilget Kredslæge, Dr. med. H. A. Nielsen 1000 Kr. for hvert af disse Finansaar af de paa